

Мітчел про подружнє життя

Генрі Лоусон

Переклад: Ірина Стешенко

— Ох і зрадіє ж твоя жінка, як тебе побачить, — мовив Мітчел до свого товариша, коли обоє вони розташовувалися на перепочинок коло Гангерфордської греблі.

Вони розвірчували свої клумаки, викидаючи з них ковдри, та простирала, та стару одежину, та розмаїтий мотлох, що вже не був їм потрібний, — одне слово, чистісінько все, за винятком портфельок, та листів, та фотографічних карточок, тобто — таких речей, що їх чоловіки завше в своїх кишенях носять; такі речі раз у раз знаходять на чоловіках, коли вони десь нагло вмирають, та відсилають тоді до родичів, якщо це можливо. А ні, то увесь той дріб'язок потрапляє до поліція, що відбирає свідчення, а вже по тому відсилає все до міністерства юстиції разом із протоколом.

Саме закінчилася пора стрижки. Мітчелові та його товаришеві всміхнулася доля: вони стригли вівці — дві великі отари підряд і заробили собі неабияку копійчину, отож і поклали вони їхати від Гангерфорда до Берка поштовим диліжансом, простуючи в Сідней.

Досвітні зорі ще блимали на небі, й подорожні посідали, щоб підживитися останнім казанком чаю, двома запорошеними пшеничними перепічками та кавалком солоного баранячого ошийка.

— Еге ж, — відказав Мітчелів товариш, — і я теж радітиму, як її побачу.

— А звісно, — підтримав Мітчел.

Він поставив свого великого кухля на землю поміж ноги, поклав руку собі на коліно й почав замислено колотити чай колодочкою свого складаного ножа. Подейкували люди, немов Мітчел був одружений протягом якогось періоду своєї строкатої кар'єри.

— Не думаю я, щоб ми коли розуміли жіноцтво по-справжньому, — повів він далі по тому, як обережно відсorbнув ковточок чаю, куштуючи, а чи не дуже той гарячий та чи задосить солодкий, аби не зашкодив, бува, його запаленим губам, — Не думаю я, щоб коли п зрозуміли, — та ми зроду й не намагалися зрозуміти, а коли б і зробили таке зусилля, то тільки пусто-дурно свою мізкову енергію витратили б, а це однаково, що до вивчення мови чорношкірих узятися; до того-бо часу, заки ти її вивчиш — гульк! — аж оті чорношкірі геть-чисто всі повимирають, і жінка тобі помре, заки ти її вдачу спізнаєш,.. Ач, як яскраво досвітня зоря заграє, ге?

Так-то воно так, — мовив Мітчел по паузі, — а втім, скільки їх є, отих дрібниць розмаїтих, що ми в них могли б із жінками порозумітися! Я читав оце недавнечко в одному часописі, як дуже чоловік змінюється по тому, як одружиться; який він стає запальчастий та нетерплячий, — зроду не змовчує, одно відсварюється, — та як йому тее життя в печінки в'їдається (що, між іншим, цілком зрозуміло), та як він з часопису між собою та жінкою мур ізводить, коли лишається вдома; та як її тее з несподіванки, мов морозом, всипає, та як руйнуються всі її надхмарні палати, і як кінець кінцем вона

все частіше й частіше над тим міркує, а чи не забрати їй, бува, дитини й тієї одежини, що в ній стоїть, та чи не чкурнути мерщій до своєї колишньої домівки й здобути там ласку та затишок у рідної матусі.

Може, вона зроду-віку й словечка лагідного від своєї матері не чула, може, їй у рідній господі зроду затишно не було, аж поки вона заміж віддалася; але все те не має жадної ваги. Не матиме вона жаднісінької ваги і в твоєму випадкові, якщо ти не вдавав із себе покірного зятя.

Хтось написав, що жіноче кохання — то зміст всього їхнього життя, а чоловіче кохання, мовляв, — тільки його частина; і воно таки правда, ще й цілком природно та мудро, якщо зважити все добренько. Але жінка аж ніяк не здатна мізкувати, — то вже так їй на роду написано... Чоловік не може тільки те й робити, що цілуватися, та милуватися, та до закоханого белькотання своєї молоді жінки прислухатись, тимчасом як йому належить дбати про щоденні життєві потреби; не може він панькатися з нею та відповідати їй на всі її дитячі запитання, та запевняти свою маленьку жіночку, що він її кохає — і то що кожної хвилини, а хоч і стонадцять разів на день, і це саме тоді, як непоплачені рахунки все рясніше купчаться йому на столі, а дні плати за помешкання так і миготять йому перед очима, бентежачи його та ламаючи йому спокій.

Він добув її, й він удоволений; та він і сам добре знає, що кохає її тепер дужче, ніж коли женихався; але що ж ти вдієш, коли її те не вдовольняє, — вона нидітиме й киснутиме, якщо він не виспівуватиме їй цілісінькі дні про своє до неї кохання. Принаймні так воно протягом кількох перших місяців ведеться.

Але жінка не тямить таких речей — і не намагається втямити, та й незугарна вона до того — то вже ліпше ми вживемо всіх зусиль, аби зрозуміти, що вона нічогісінько не тямить, та й не може втямити.

Мітчел постукав об свого чобота бляшаним своїм кухлем і витрусив з нього чайнки, а тоді потягся до казанка.

— Є сила дрібних речей, що ми їх за абищиці та дурниці маємо, а для жінки все оте курзу-верзу — річ першорядна; адже ж то не завдало б нам ніякісінького клопоту, ніякої шкоди, коли б ми намоглися зробити так, аби життя їй привабливіше стало. А що ми ніколи про тії дрібниці не думаємо — навіть уважаємо нижче за нашу гідність про них думати — їй же право! — то вони ніколи нам у наші розумні голови й не впадають.

Наприклад, виходиш ти ранком зі своєї господи — адже ж ти можеш пригорнути свою жінку до себе, та ще й міцненько, та поцілувати її, не чекаючи, щоб вона тобі про тее нагадала! Тобі вільно й забути про тее згодом, і вже ніколи про те й не думати більше — але ж вона пам'ятатиме цілісіньку днину.

Таж це не обтяжить тебе і відбере тобі лишень кілька секунд щонайбільше, а вона полишиться щаслива, поки тебе не буде вдома, і наспівуватиме сама до себе цілісінький день, пораючися коло господарства та вимудровуючи, що б його зготувати тобі добренького на обід.

Мітчелів товариш зітхнув і присунув до Мітчела торбиночку з цукром. Здавалося, немов він зворушений і стурбований чимось.

— А ще й так трапляється, — повів Мітчел далі, — раптом ти й зовсім додому обідати не прийдеш — щось у тебе тамечки не так склалося, як жадалося, — ну, скажімо, якась несподівана справа день тобі перебила, чи то хлоп'ят знайомих надигаєш, а вони тебе до гурту запросять — мовляв, с'як-так підобідати!.. А відмовитись від учти — якось не випадає; час мине тобі хутко, а додому ти вже й запізнився, — ну, а жінки, звісно, не мав нагоди попередити — от тобі й притичина! Аж воно он у чім річ: оті хлоп'ята й справуночки — вельми вежливі речі для тебе, але зовсім нікчемні речі для твоєї жінки; а вже щодо любощів, та милощів, та базікання любосного — то все те страх як багато важить для неї, але суцзя дурниця для тебе. Отож, якщо добренько туди й сюди поміркувати, то й виходить, що перше не таке вже й поважне, а друге — не таке вже й дурне, як тобі здається; а надто, якщо ти попокрутиш мозком і збагнеш, що хлопці твої любісінько можуть почекати, а всі твої справунки — то тільки витвір твоєї фантазії, на дев'ять випадків із десятих.

Поміркуй-но, скільки ж то клопоту вона собі завдає, аби приготувати тобі обід — добрий та смаковитий, та як вона його в печі тримає, одну тарілку іншою накривши, щоб страва була гаряча, та як минає година, минає друга, минає й третя, аж поки всенький твій обід до цурки висхне й уся жінчина вранішня праця зійде нанівець. Поміркуй-но, як же те її ображає, та як вона тобою побивається (а надто, якщо ти не від того, щоб зайву чарчину вкинути), як твоя жінка потерпає, чи тобі часом якої халепи не скоїлось... То вже так деякі молоді жінки собі в голову втокмачують — мусиш звикати! — може ж, ти, "най бог милує", вже й лежиш десь розчавлений на дорозі, а може, ти геть-чисто побитий, а мо', хто напав на тебе, ще й пограбував до того ж, а мо', ти вскочив іще в яке інше лихо, що його тільки жіночий розум вимізувати зугарний... Втямив? Отже, вернімося до нашого обіду. А спробуй-но й постав себе на її місце. Чи не розлютився б ти за таких обставин? Щодо мене, то я б зі злості аж із шкури виліз.

Пригадую собі, як одного разу, невдовзі по моїм одруженні, запросили мене несподівано в гостину, — малося мене пудингом із нирками та квасолею почастувати, то була моя найулюбленіша страва на той час — і я таки дався на спокусу, не витримав! До того ж то був саме такий день, коли в нас білизну пралося і я порадив жінці зовсім не турбуватися обідом. Я повернувся додому приблизно на годину пізніше, ніж звичайно, і вигадав собі щось дуже (на мою думку) влучне, щоб сказати жінці на своє виправдання, а вона зустріла мене з такою усмішкою, немов нам зненацька аж тисяча фунтів до рук упала... Жінка сама попраля чисто всю білизну, обійшлася без чужої підмоги, хоч я й радив їй когось порядити, а в печі в неї стояв пудинг із нирками, моя улюблена квасоля, та ще всякого багато, щоб усолодити мені душу.

Отак-то! Ну, то я поцілував її, сів до столу та й заходився коло їжі... їв-їв, їв-їв, аж мало не луснув... А таки впорався з отим обідом, але ж по тому ніколи більше й не нюхнув ані пудингу з нирками, ані клятої квасолі, — хай їм абищо!

Мітчел намацував рукою свою люльку, — очі йому тепло, по-батьківському всміхались.

— А ще й таке затям собі, хлопче, — провадив він далі, відкроявши собі тютюну, —

ото вбереться твоя жіночка в новеньку сукню, причепуриться до ладу й така стане пригожа, як пишная рожка, а ти й подумаєш собі нишком: "Ти диви, а вона-таки непогана на вроду... Аж очі в себе вбира... Такою й перед товариством не гріх похизуватися..." Але ж боронь тебе боже промовчати! Доконечне мусиш їй теє сказати, і кажи їй теє раз у раз — тільки-но подумаєш — та намагайся частішенько думати, частіш, аніж воно звичайно може чоловічої голови вхопитися. Отак-то!

— Мабуть, твоїй жінці добре ведеться, добрячий ти чоловік для неї, Джеку, — мовив його товариш злагіднілим голосом.

— Хтозна... Може, й так... — відказав Мітчел, розтираючи тютюн у жмені; а тоді спитався, затоплений у задумі: — А який з тебе чоловік удався, Джо?

— Я волів би, щоб удався кращий, ніж є зараз, — відповів Джо серйозно і навіть з гіркотою, — але ж тепер я добре собі зятимив — мушу подбати, щоб усе було гаразд, коли повернуся додому.

— Ми всі такеньки кажемо, — мовив Мітчел замислено, напихаючи свою люльку. — Вона кохає тебе, Джо.

— Я те знаю, — відповів Джо.

Мітчел запалив.

— І те відомо кожному, хто знає її або читав її листи до тебе, — процідив він крізь зуби, курячи на затяжку. — А втім, вона щаслива й вдоволена, чи не так?

— Атож, — сказав Джо, — бодай хоч на ту пору, коли я вдома. Але ж вона ніколи не буває спокійна, коли мене десь немає. А я ж зовсім легко міг би зробити з неї багато щасливішу та вдоволенішу, — те було б мені за іграшку, їй-право!

Мітчел палив свою люльку, попахуючи нею поважно й повільно.

Його товариш почав нервувати й неспокійно соватися на місці, зиркаючи на Мітчела від часу до часу, а тоді раптом, немов терпець йому ввірвався, й вія, зрештою, на щось ізваживсь; чи, може, йому здалося, що Мітчел хотів пошити його в дурні, й він розлютився, що піймався на гачок та до сентиментальних виливань своїх чуттів удався; чи сяк чи так, але він запитав зненацька:

— Як ся має твоя жінка зараз, Мітчеле?

— Я не знаю, — відповів Мітчел спокійно.

— Не знаєш? — згукнув його товариш. — Невже ти не поводишся з нею як слід?

Мітчел покинув палити, поклав люльку і тяжко зітхнув.

— Та де там! Я намагався її шанувати, — мовив він утомлено.

— Ну, то в чому ж річ? А ти прикладав свою теорію до практики?

— Прикладав, — відказав Мітчел та й замислився.

Джо чекав, що той ще щось скаже, але Мітчел мовчав.

— То як же? — спитався Джо нетерпляче. — Як же вона подіяла? Чи справдила твої сподівання?

— Я не знаю, — сказав Мітчел ("паф" — та й зотягся тютюновим димом), — жінка покинула мене.

— Що?!

Мітчел хапливо висмикнув недокурену люльку з рота й вибив розгорілий тютюн об носака свого чобота.

— Вона покинула мене, — сказав він, підводячись та потягаючись. По тому, з серця махнувши рукою, промовив: — Вона покинула мене задля... хлопця зовсім інакшої вдачі...

Мітчел подивився на схід у бік корчомки, де саме виводили поштових коней зі стайні.

— Чому ж ти не допиваєш свого чаю, Джо? Казанок холоне.